

Borbás Anikó

Lipták András – A tudós kémikus, egyetemi tanár és debreceni polgár*

Tíz évvel ezelőtt, 2005 novemberében, a Debreceni Akadémiai Bizottság Székházában ünneplésre gyűltek össze a magyar tudományos élet kiválóságai, az MTA Kémiai Osztályának tagjai, a debreceni kémikusok, a Debreceni Egyetem, Debrecen városának több vezetője és a Református Egyház püspöke. A köszöntő előadásokból egy eredményes, nagyra becsült tudós és tanár, a magyar tudományos kutatásért és felsőoktatásért áldozatos munkát végző tudománypolitikus, és a városáért, valamint a Debreceni Egyetemért és a Debreceni Református Kollégiumért felelősséget érző és vállaló debreceni polgár alakja rajzolódott ki. Lipták Andrást köszöntötték 70.

születésnapján.

Az ünneplést megköszönve Lipták András a rá oly jellemző módon értékelte életútját: szerényen, optimistán, és előre tekintve. Sikerekben bővelkedő munkásságát összefoglalta kedves költőjének, Arany Jánosnak egyetlen strófájával:

„Mily temérdek munka várt még!
Mily kevés, amit beválték
Félbe’-szerbe’,
S hány reményem hagyott cserbe’!”

(Arany János: Epilógus)

Ezután a híres japán festőt, Hokusait idézve máris a jövő felé fordult:

“Már hatéves koromban fő szenvedélyem volt a tárgyak formáinak lerajzolása. Midőn elértem ötvenedik életévemet, már végtelen sorát adtam ki a rajzoknak, de mindaz, amit hetvenéves koromig tettem, szóra is alig érdemes. Hetvenhárom éves koromban kezdtem kissé megérteni az igaz természetet, az állatok, a füvek, a fák, a madarak, a halak és a bogarak

* Emlékbeszéd. Elhangzott 2015. november 6-án, a Lipták professzor születésének 80. évfordulóján rendezett nemzetközi konferencián.

formáit. Következésképpen nyolcvanéves koromban még jobban előre fogok haladni. Kilencvenéves koromban be fogok hatolni a dolgok misztériumába. Százéves koromban bizonyára csodálatos tökéletességet érhetek el, s ha száztízéves leszek, minden vonal, minden pont, ami csak kezem alól kikerül, eleven lesz.

Felszólítom azokat, akik épp oly sokáig fognak élni, mint én: győződjenek meg róla, hogy vajon szavamat álltam-e.”

(Hokusai Katsushika, 1760–1849)

Sajnos Lipták professzor ezt az ígéretesen hosszú életet nem élhette meg. Még két aktív, munkával teli év adatott meg számára, utána egészsége fokozatosan megromlott, és 2012 júniusában elhunyt.

Ma, 80. születésnapján, személyesen már nem köszönhetjük, csak megemlékezhetünk róla, és tisztelgetünk munkássága előtt. Akik ismerték, tudják, hogy a tudományos kutatás – ezen belül a szénhidrát-kémiai kutatás – nemcsak a munkája, hanem rajongva szeretett szenvedélye is volt. Ezért szénhidrátkémiáról beszélgetve, a legújabb nemzetközi kutatási eredményeket bemutatva nemzetközi tudományos konferenciával emlékezhetünk rá a legméltóbb módon.

Mielőtt azonban a szakmai programot elkezdenénk, szeretném felidézni Lipták András alakját. Szeretném, ha az ifjabb generáció tagjai, akik személyesen nem ismerhették, megismernék Lipták professzort, és nem csak a kutatót és tanárt, hanem az embert is. Ez a célja ennek az előadásnak is.

Lipták András 1935. november 6-án született egy kis Szabolcs megyei faluban, Székelyen. Szülei gazdálkodtak, apja művelt, olvasott ember volt, a falu bírója, akit 1949-ben politikai megrendelésre meggyilkoltak, mivel ellenezte, hogy a gazdákat szovjet típusú termelőszövetkezetekbe kényszerítsék. Magyarország akkor a szovjet hadsereg ellenőrzése alatt áll, és a hatalomra került kommunista párt nem válogatott az eszközökben.

Ez a szülői háttér a kommunista rendszerben komoly hátránynak számított, a gimnáziumba, és később az egyetemre való bejutását is megnehezítette. Miután a szabolcsi gimnáziumok elutasították jelentkezését, a Debreceni Református Gimnáziumhoz folyamodott felvételért. A Gimnázium befogadta Lipták Andrást, és ő ezért élete végéig hálás volt a városnak és a Református Egyháznak. A gimnáziumban kiváló színvonalú képzés folyt, itt szerette meg a kémiát, de emellett aktívan sportolt: atletizált. A művészetek, elsősorban az irodalom és a festészet iránti fogékonysága is itt alapozódott meg. 1954-ben leérettségizett, majd jelentkezett a Veszprémi Nehézvegyipari Egyetemre, ám a sikeres felvételi vizsga ellenére származása miatt elutasították. Az 1956-os forradalom hozta meg számára a továbbtanulás lehetőségét. A forradalom leverése után sokan elmenekültek az országból, köztük sok debreceni egyetemista is – a megüresedő helyekre 1957 márciusában pótfelvételi vizsgákat hirdettek – így lett Lipták András a

debreceni egyetem hallgatója. Kötületese vegyész oklevelét 1961-ben kapta meg.

A szerves kémiai és a kémiai kutatások iránt már egyetemistaként elköteleződött. Ekkor a Kossuth Lajos Tudományegyetem Szerves Kémia Tanszékén Bognár Rezső akadémikus irányítása alatt szerteágazó, és nemzetközileg is elismert kutatások folytak a természetes anyagok szintézise területén, többek között szénhidrát-kémiai területen is. Bognár professzor irányítása alatt Lipták András a nukleinsavakban és poliszacharidokban is előforduló szénhidrát építőelemek szerkezetvizsgálatával foglalkozott. Az egyetem elvégzése után folytatta ezeket a kutatásokat, és e témakörben védte meg egyetemi doktori értekezését 1966-ban.

1967-ban Bognár Rezső egyik munkatársa, Nánási Pál megalakította a Biokémiai Csoportot, majd Tanszékét. Lipták András alapító tagként csatlakozott hozzá. Ettől kezdve – egészen nyugdíjazásáig – a Biokémiai Tanszék volt a második, sőt, gyakran az első otthona. Nánási Pál tanszékvezetője és atyai jó barátja volt, kapcsolatukat a kölcsönös szeretet és tisztelet jellemezte. Később így emlékezett meg Nánási Pálról és a Biokémiai Tanszék kezdeti éveiről:

„Nánási Pál kiváló szervező volt, ma *manager*nek neveznénk. A kutatás apró részletei nem érdekelték, csak a jelentősebb összefüggések, és az, hogy mivel érdemes foglalkozni. A megoldások hogyanjával csak ritkán foglalkozott, de reálisan felmérte egy kutatás idő-, munkaerő-, költség- és műszerigényét. A logi feltételeket mindig, szinte hihetetlen leleményességgel biztosítani tudta, így a Biokémiai Tanszék 4–6 év alatt igen jól felszerelt, igényes kutatások elvégzésére alkalmas intézménnyé vált.”

A Biokémiai Tanszéken az első években főként poliszacharidok szerkezetvizsgálatával foglalkoztak, és e kutatások szakmai irányítója szinte a kezdetektől Lipták András volt.

1971 novemberétől 14 hónapig Humboldt-ösztöndíjjal Münchenben dolgozott H. Wagner professzor laboratóriumában, ahol glikolipidek szintézise volt a feladata. Innen egy új szénhidrátkémiai védőcsoport-kialakítás ötletével tért haza. Az első kísérleteket 1972 februárjában végezte Münchenben glükóz származékokkal, majd hazatérése után munkatársaival részletesen vizsgálta a reakciót egyéb mono- és diszacharidokon is, és a következő megállapításokat tette: az ún. acetálgűrű-nyitási reakcióval rendkívül hatékonyan lehet nagyobb méretű szénhidrátok szintézisére alkalmas, szelektíven védett monoszacharidokat előállítani. Felfedezését először 1975-ben közölte, és cikkével azonnal nemzetközi elismertséget szerzett. Ekkoriban kezdték felismerni, hogy a szénhidrátoknak meghatározó szerepe van a biológiai információk közvetítésében, és a biológiai szerep további felderítéséhez nagy szükség volt ismert szerkezetű szintetikus szénhidrátokra – ehhez azonban nem voltak megfelelő szintetikus módszerek. Az egyik első ilyen módszerré vált az általa felfedezett reakció, amit kiválóan lehetett hasznosítani összetett szénhidrátok szintézisében. A reakció archetípusa és inspi-

rálója is volt a hasonló átalakításoknak: számtalan új reagens-kombinációt alkalmazva a Lipták-féle gyűrűnyitási módszer újabb és újabb variációit írják le a mai napig is. A Lipták András által megfigyelt gyűrűnyitási szabályok szerepelnek minden oligoszacharidok szintézisével foglalkozó szakkönyvben.

Az első gyűrűnyitási vizsgálatokat a Biokémiai Tanszék első generációja végezte: Jodál Ildikó, Fügedi Péter, Harangi János, Szurmai Zoltán, Kerékgyártó János, Kandra Lili, Jánossy Lóránt. Lipták András óriási energiával és lelkesedéssel irányította ifjú munkatársait, akiket nagyon szeretett és nagyra becsült. Munkatársai rajongtak érte, lenyűgözte őket munkabírása, óriási szakmai tudása, állandó derűje. A csoport az 1970-es évek végétől oligoszacharidok szintézisével, NMR-szerkezetvizsgálatával, és ciklodextrinek kutatásával is intenzíven foglalkozott. A Biokémiai Tanszék nemzetközileg elismert oligoszacharid-kémiai kutatóhelyé vált, ennek egyik jele volt, hogy Lipták professzor felkérést kapott a *CRC Press*től egy oligoszacharid témájú munka megírására, aminek egy háromkötetes könyv lett az eredménye.

Ekkor kezdte széles nemzetközi kapcsolatrendszerét kiépíteni, csoportjával konferenciákra jártak (kezdetben KGST konferenciákra, majd a nemzetközi és európai szénhidrátkémiai konferenciákra). Humboldt ösztöndíjasként több német egyetemen tartott meghívott előadást, és a Biokémiai Tanszéken is gyakran megfordultak neves külföldi kutatók (pl. Per J. Garegg, Pierre Sinay, Tomoya Ogawa, P. Kovac).

Ez volt Lipták András kutatói pályafutásának aranykora, és egyben a debreceni szénhidrát-kémiai iskola megteremtésének ideje, amely 1983-ig tartott. Ekkor családjával együtt Baltimore-ba (Maryland, USA) utazott, Joseph Pitha laboratóriumába. A várva-várt amerikai kutatóút azonban csalódás volt számára. Vendégkutatóként másfél éven át béta-adrenerg receptor antagonisták szintézisét végezte, és kedves tudományterületével, a szénhidrátkémiával nem foglalkozhatott.

Amerikából hazatérve nagy lendülettel folytatta oligoszacharidkémiai és acetál-gyűrűnyitási kutatásait. Új védőcsoport-stratégiákat dolgozott ki, amelyek segítségével védőoltások kifejlesztésére alkalmas mikobakteriális oligoszacharid származékokat, valamint immunstimuláló hatású növényi sejtfa poliszacharid-komponenseket állítottak elő. Ezeket a munkákat döntő részben már a Tanszék második generációja végezte, majd egy harmadik folytatta (Oláh Anna, Szabó Lajos, Bajza István, később Hajkó János, Szabovik Gabriella, Farkas Erzsébet, Varga Zsolt, Antal Zsuzsa, Fekete Anikó, Csávás Magdolna, Szabó Zoltán és még számosan). Az új munkatársak többnyire úgy kerültek a Tanszékre, hogy hallgatták Lipták András biokémia előadását. Magam is e hallgatók egyike voltam. Előadásai igazi élményt jelentettek: a legmodernebb, bonyolult biokémiai ismereteket adta át lenyűgöző egyszerűséggel és magával ragadó lelkesedéssel. Ma is élénken él bennem, ahogy a DNS kettős spirál szerkezetéről mesél, és

közben elmeséli Rosalinda Franklin röntgendiffrakciós felvételeinek nagyszerű hozzájárulását Watson és Crick Nobel-díjas felfedezéséhez.

Nagy megtiszteltetés és öröm volt számomra, amikor negyedéves hallgatóként meghívott a laboratóriumába dolgozni. Magam is tapasztaltam, hogy Lipták András ugyanolyan megtiszteltetésnek vette, ha valamelyik hallgató a meghívását elfogadta. Ilyenkor sugárzó arccal jött be a laborba, és jelentőségteljesen közölte: hamarosan jön *ez és ez* (természetesen a név mindannyiunk számára ismeretlen volt) és nálunk fog dolgozni. Őszinte boldogsággal töltötte el, ha egy tehetséges fiatal bekapcsolódott a munkába, akit a kezdetektől egyenrangú félként, kutatótársként kezelt. Amikor a rá jellemző lelkesedéssel felvázolta a kutatási témát, mi is átéreztük annak nagyszerűségét, ami őt egész életében lelkesítette. Mindig azt vallotta: a tudomány maga a csoda, és nincs nagyobb boldogság, mint tudományos kutatónak lenni.

1984-ben egyetemi tanári kinevezést kapott, majd 1988-tól átvette a Tanszék vezetését Nánási Páltól. Bognár Rezső jelölése nyomán 1990-ben akadémikussá választották – ezzel elérte a legnagyobb rangot, amit egy kutató Magyarországon elérhet.

1987-ben dékánhelyettesi megbízást kapott, és ezt sorra követték a vezetői megbízások. A kiemelkedő szakmai sikerek mellett ezt személyes tulajdonságainak is köszönhette. Professzor volt és úriember: kifogástalanul elegáns, mindig udvarias, segítőkész, kedves és derűs – szinte mindig mosolygott. 1990-ben, a rendszerváltozás idején rektorra választották, így Lipták András lett a KLTE első szabadon megválasztott rektora. Az átlagos rektori teendőknél nehezebb és fontosabb feladatok vártak rá. Részt vett a magyar felsőoktatás újjászervezésében, az új tudományos minősítési rendszer (PhD fokozatszerzés, habilitációs eljárás) kidolgozásában. Előkészítette az egyetemen a közgazdasági és jogász-képzést, kezdeményezője és szervezője volt a gyógyszerészképzés beindításának, szorgalmazta a debreceni egyetemek integrációját, ezáltal meghatározó szerepe volt a Debreceni Egyetem mai arculatának kialakításában. Szívügyének tekintette a vegyészek PhD képzésének elindítását a debreceni egyetemen: a Kémia Doktori Program megszervezője és első vezetője volt, témavezetésével 15 kutató szerzett PhD fokozatot a doktori iskolában. Egyetemi vezetőként legfontosabb célja az volt, hogy az oktatás és kutatás színvonala a legmagasabb nemzetközi mércéknek is megfeleljen. Tudta, hogy versenyképes természettudományos kutatás megfelelő műszeres háttér nélkül lehetetlen, ezért óriási erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy a debreceni kémikusok a legkorszerűbb nagyműszerekkel (NMR, MALDI-ESI-MS) végezhesék kutatásaikat.

Sikeres rektori tevékenységének és tudományos tekintélyének is köszönhetően országos szintű vezetői feladatokat is kapott. 1993-tól az Országos Tudományos Alapprogramok (OTKA) alelnöke, majd 1997 és 2005 között két cikluson át a szervezet elnöke volt. Az OTKA elnökeként rendkívül sokat dolgozott, fá-

radhatatlanul szolgálta a magyar tudományos kutatók közösségét. A posztdoktori pályázati rendszeren keresztül megerősítette a fiatalok támogatását, és új pályázati formákat vezetett be a kiemelkedő teljesítményű kutatók támogatására. 1996–1999 között az Akadémia kémiai tudományok osztályának, 2005–2008 között a Debreceni Akadémiai Bizottságának volt elnöke.

Lipták András a szénhidrátkémikusok nemzetközi közösségének is megbecsült tagja volt. Több nemzetközi szakmai szervezetben (pl. *International Carbohydrate Organization*, *International Committee of Rare Sugar*) képviselte Magyarországot, és bevásztották több nemzetközi folyóirat (*Journal of Carbohydrate Chemistry*, *Carbohydrates in Europe*) szerkesztőbizottságába is. Minden évben részt vett a nemzetközi szénhidrátkémiai konferenciákon, több külföldi kollégával épített ki eredményes szakmai együttműködést, néhányukkal pedig (így prof F. Lichtenthalerrel és R. Mitetchannel, J. Vliegentharttal, K. Izumorigival) szoros baráti kapcsolatot is ápolt. Külföldi együttműködő partnerei közül H. Wagner, F. Lichtenthaler, J. Vliegenthart, és H. Kamerling professzorokat Lipták András felterjesztésére egyetemünk díszdoktorává avatták.

Nemzetközi kapcsolatait vendéglátóként is intenzíven ápolta. A 80-as évek végétől kezdődően az oligoszacharid-kémia szinte minden neves képviselője megfordult a debreceni egyetem Biokémiai Tanszékén. Ezek a látogatások nem csak szakmai programot jelentettek. Vendégeinek a város és a környék nevezetességeit, szépségeit is megmutatta, és a magyar kultúrából és történelemből is igyekezett minél többet megismertetni velük. Elmaradhatatlan program volt a Nagytemplom és a Református Kollégium könyvtárának meglátogatása, és ha tehette, a helyi képzőművészek (pl. Holló László, Józsa János) munkásságát is megmutatta vendégeinek. Szerette a sárospataki, tokaji kirándulásokat, ahol borkóstolással lehetett befejezni a napot.

Több mint egy évtizeden keresztül vezette az MTA Szénhidrátkémiai Munkabizottságát. A bizottság elnökeként az évente megrendezett tudományos ülésekre is rendszeresen hívott külföldi vendégeket, így ezek tulajdonképpen angol nyelvű mini symposiumok voltak, amelyeket többnyire Mátrafüreden rendeztek meg május végén. Az időzítés és a helyszín nem volt véletlen: mindig mondogatta, hogy Magyarország, a magyar táj, és különösen a Mátra hegység ebben az időszakban a legszebb, és ő mindig a legszebbet akarta megmutatni a hazájából.

Az üléseken természetesen részt vett a teljes magyar szénhidrátkémiai közösség is: a népes debreceni csapaton kívül kollégák a budapesti és szegedi egyetemről, az MTA Kémiai Kutatóintézetéből és a Gyógyszerkutató Intézetből, valamint a ciklodextrinnel foglalkozó kutatók a budapesti Cyclolab vállalattól. A kollégák közül Szejtli Józsefhez és Kuszmán Jánoshoz nem csak szakmai kapcsolat, hanem életre szóló barátság is fűzte Lipták Andrást. Rendkívül jó, családi hangulatban teltek ezek az ülések.

A jó hangulat Lipták Andrásra és munkatársaira mindig is jellemző volt. Szerette, ha jókedvű fiatalok dolgoznak a laborjában, ha nyüzsgés és élet van körülötte. Szerette, ha munkatársai sokat dolgoznak – kedvenc mondása volt: „Teher alatt nő a pálma.” De azt is fontosnak tartotta, hogy munkatársai örömet leljék a munkában, és szeressék a közösséget is, amiben alkotnak. És ez valahogy mindig sikerült is, a Biokémiai Tanszék mindig igazi összetartó közösség volt. Rendszeresek voltak a közös kirándulások, kártyacsaták, névnap összejövetelek, Mikulás ünnepek, és ezeken is mindig nagy örömmel vett részt.

Egyre sokasodó vezetői feladatai mellett is igyekezett minél több időt fordítani a tudományos kutatómunkájára. Rektorsága és OTKA elnöksége idején azonban voltak olyan időszakok, amikor nagyon kevés ideje maradt a laboratóriumi munkára és a munkatársaival való foglalkozásra. A kutatási feladatokat mindig kiadta, ha másként nem, egy levél formájában, de nagyon nehéz volt vele konzultációs időpontot egyeztetni. Jánossy Lóránt, a tanszék legendás technikus ekkor egy nagyon hatásos módszert fejlesztett ki – a peripatetikus konzultációt. Azokat a holt időket használta ki, amikor Lipták professzor a dolgozószobájából a dékáni vagy rektori hivatalba, esetleg a Budapestre induló egyetemi autóhoz sietett. Lóránt, az ajtóban várakozott, majd a kilépő főnökéhez csatlakozott, elkísérte, és útközben megbeszélték a problémákat és az elvégzendő feladatokat. Az akció pontos időzítést igényelt, és némi szerencsét is, Lipták András dolgozószobájának ugyanis három ajtaja volt. Ezeket a futó, de annál hasznosabb konzultációkat mindketten nagyon élvezték.

Lipták András számára az egyetemi és akadémiai vezetői feladatok ellátása és az OTKA-elnökség nagy áldozattal járt: nagyon kevés ideje maradt a kémiai kutatásra. Hiányzott neki a laboratórium légköre, a kísérleti munka. Részben ennek kompenzálására kezdte meg egy számítógépes oligoszacharid-adatbázis kiépítését. A szakirodalomban megjelenő oligoszacharid-szintéziseket feldolgozta és glikozilezési reakciónként szöveges formában bevitte az adatokat a számítógépébe. Egy-egy bevitt adatcsomag (*record*) tartalmazta a szintetikus építőelemeket (a glikozil akceptort és donort), a termékként kapott védett oligoszacharidot, a reakciókörülményeket, és a publikáció adatait. 1993 és 2008 között 21.000 szintetikus oligoszacharid adatait rögzítette – a munkát esténként és hétvégén végezte. Erre az adatbázisra rendkívül büszke volt, ha valamilyen glikozil építőelem irodalmi adatait kerestük, akkor gyakran kijelentette: „Ez benne van az adatbankban!”, és beviharzott a szobájába, a számítógépéhez. A keresés mindössze néhány másodpercet vett igénybe, utána kijött a laborba, és diadalmasan közölte az adatokat. De néha előfordult, hogy a számítógépes keresés eredménytelen volt. Ekkor általában a könyvespolcához lépett, azt mormolva: érdekes, pedig határozottan emlékszem, hogy bevitettem... – eközben egy biztos mozdulattal kivette pl. a *Carbohydrate Research* folyóirat egy kötetét, fellapozta, és boldogan mondta – „Na ugye! Tudtam, hogy ezt már leírták!” Az-

tán kiderült, hogy az adatbázisban gépelési hiba miatt nem találta meg a vegyületet. Tehát voltaképp két adatbázist épített: egyet a számítógépen és egyet a saját memóriájában rögzített, és ami a fejében volt, abban nem voltak gépelési hibák.

1996-ban megalapította az egyetemen az MTA Szénhidrátkémiai Kutatócsoportot, amelynek 2005-ig volt irányítója. Ebben az időszakban érdeklődése egy teljesen új terület, a szénhidrát-szulfonsavak szintézise felé fordult. Ez kevéssé kutatott téma volt, amit biológiai és kémiai szempontból is nagyon izgalmasnak talált. Kezdetben a szintetikus módszerek érdekelték, aztán felvetődött benne a heparin-szulfonsavak ötlete. Sosem szerette a kisszerű dolgokat, mindig nagy terveket tűzött ki – ebben az esetben az antikoaguláns gyógyszerként használt heparin-pentaszacharid, az Arixtra hexaszulfonsav-analógiájának szintézisét képzelte el. Ez óriási célkitűzés volt, aminek a megvalósításán, tanítványaiként még mindig dolgozunk. Az eddigi eredmények igazolják elképzeléseit: két szulfonsav-csoport beépítésével sikerült olyan pentaszacharid származékot előállítanunk, amelynek véralvadásgátló aktivitása négyszer nagyobb, mint az *Arixtra* gyógyszeré.

Lipták András szerencsés ember volt, mert felesége, Tőkés Adrienne megértette és elfogadta, hogy Lipták András számára a tudományos kutatás, valamint a magyar felsőoktatás és a Debreceni Egyetem elkötelezett szolgálata az elsődleges. Adrienne, aki nemcsak társa, de vegyészként kollégája is volt, mindenben segítette férjét, aki ezért rendkívül hálás volt. Gyógyszerész fiára, Zoltánra, és három unokájára nagyon büszke volt. Nagyon sajnálta – különösen élete végén – hogy fiával nem tudott eleget foglalkozni. Ezt igyekezett az unokáival való foglalkozással pótolni.

Középiskolai tanulmányaitól kezdődően Lipták András egész életútja Debrecenhez és a Debreceni Egyetemhez kötődött, de munkássága messze túlmutatott a város és az ország határain. Sokrétűen és sokféle területen dolgozott a tudományért, és mindenütt maradandót alkotott. Ezt a sokrétűséget és sikerességet jelzi számtalan kitüntetés is, többek között a kutatási eredményeiért kapott Szilárd Leó-díj és Széchenyi-díj, az iskolateremtő felsőoktatási tevékenységével kiérdemelt Szent-Györgyi Albert-díj, valamint a Debrecen városától kapott díszpolgári cím és Hatvani-díj.

„*Non omnis moriar, multaque pars mei Vitabit Libitinam.*” (Nem halok meg egészen, jobbik részem túléli az enyészetet.) – írta Horatius.

Lipták András nincs már közöttünk, de soha nem hal meg egészen. Mi, a debreceni egyetem polgárai, közvetlen kollégái, tanítványai hálásak vagyunk azért a gazdag emberi és tudományos örökségért, amit ránk hagyott.